Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 166. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 6-го СЕРПНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 6, 1953. No. 166. VOL. LXI.

АЙЗЕНГАВЕР ПЕРЕСТЕРІГАЄ КРЕМЛЬ ЩОДО АЗІЇ

ПРЕЗИДЕНТ ВИЯВЛЯЄ ЗАІНТЕРЕСОВАНІСТЬ ЗДА В ОБОРОНІ ІНДО-КИТАЮ

Сіетел. — Президент Айзенгавер заявив тут вчора, що положення в Азії є „дуже зловісне для З'єдинених Держав" і попередив володарів в Кремлі, що Америка рішена не допустити до комуністичного завоювання Індо-Китаю. Президент аналізував положення в Азії і висловив пересторогу для комуністів на нарадах 45 губернаторів стейтів і територій ЗДА. В політичних колах звертають увагу на факт, що президент вважав за відповідне забрати в цій справі голос саме тепер, заледве один тиждень після підписання перемир'я та припинення воєнних дій в Кореї. Концентруючи свою увагу на заінтересованні З'єдинених Держав у припиненні комуністичної агресії в Індо-Китаї, президент Айзенгавер гостро натаврував теж і поведінку іранського прем'єра Могаммеда Моссадека, зокрема припинення ним парляментарного ладу в „послабленому Ірані" при допомозі комуністичної партії Тудеґ. Збереження волі й незалежности Ірану та Індо-Китаю важливі для З'єдинених Держав ще й тому, що ці країни лежать на границях Індійського континенту, що зі своїми 330,000,000 населення становить єдину більшу групу азійських народів, які ще не впали жертвою комуністичної тиранії. Обговорюючи загрозливу ситуацію в Азії, президент Айзенгавер закликав до повної співпраці обидві більші американські партії в справах закордонної політики й оборони. Президент твердив, що ухвалені Конґресом 400,000,000 долярів на допомогу в обороні Індо-Китаю не були „відчіпною програмою", але „найдешевшим шляхом, щоб не допустити до подій, які мали б найжахливіше значення для З'єдинених Держав, для їх безпеки та для їх сили і можливостей діставати деякі речі, які ми потребуємо з багатств індонезійської території та з південно-східньої Азії". Припустімо, що ми втратили Індо-Китай — говорив президент. Тоді разом з ним ми втратили б багато інших речей. Без Індо-Китаю навряд чи можна б було оборонити Малайський півострів, так само, як не можна оборонити Бурми, а тоді і вся Індія була б оточена й вільний світ не міг би вже оборонити Індонезії. З внутрішніх справ президент Айзенгавер заторкнув головно права стейтів та відношення між стейтовими урядами й федеральною адміністрацією.

Виявлення підкупства в департаменті скарбу

Вашинґтон. — Вашинґтонський адвокат Велберн Мейок признався перед Підкомісією Способів і Метод у Палаті Репрезентантів, що він 1948 р. взяв був $65,000 від хемічного продуцента в Ню Йорку Вільяма С. Лесдона і за ці гроші старався в департаменті скарбу зменшити розмір податків для цієї фірми. $30,000 із цієї суми він передав Демократичній партії на виборчу кампанію, а решту поділив на двоє, і половину взяв собі, а другу половину розділив між своїх спільників — Луї Маркусом і Вільямом Соломоном, які запізнали його з паном Лесдоном. Мейок дав $30,000 різним особам, які переслали ці гроші чеками до Крайового Комітету Демократичної партії. Цей спосіб передачі грошей на партійні цілі порушує закон Гетча, який обмежує висоту пожертв осіб або товариств на партійні цілі. Мейок відмовився подати прізвища осіб, які від нього пересилали гроші на партійні цілі, оправдуючись тим, що етичні засади не дозволяють йому наражувати невинних людей, яких він втягнув до цієї справи. — Мейок заявив, що коли його відмову виявити прізвища вважатимуть за образу Конґресу, то він сам покутуватиме наслідки цього кроку. Мейок зізнав, що єдиною особою, з якою він розмовляв про справу Лесдона — був секретар скарбу Джан В. Снайдер.

Кількість затруднених в липні досягнула рекорду

Вашинґтон. — Департамент торгівлі повідомив, що в місяці липні в З'єдинених Державах було затруднених 63,-120,000 осіб, що становить рекорд затруднення в цій країні, хоч це число є „тільки" на один мільйон більше, ніж в тому самому часі попереднього року. Згідно з обрахунками департаменту, із загальної кількости тільки 7,628,000 було затруднених у фармерстві, а решта в індустрії. Впродовж липня зареєстровано теж 1,524,000 безробітних, що становить лише 2.4% кількости затруднених.

Понад 118 мільйонів долярів призначено на технічну допомогу закордоном

Вашинґтон. — Перед закінченням першої сесії, 83-ій Конґрес ухвалив асиґнувати 6,50,000,000 дол. на взаємну безпеку, — з того передбачено 118,434, 000 дол. на пункт четвертий — т. зв. технічну допомогу занедбаним країнам. Значну частину суми на технічну допомогу отримають країни Азії і тихоокеанського обширу. Належно заспокоєно потреби Близького Сходу і Африки. Все таки призначена на технічну допомогу сума значно нижча від тієї (понад 140 мільйонів), що її пропонував президент Айзенгавер.

В АМЕРИЦІ

● **Сенатори ЗДА** не поїдуть до Кореї, щоб брати участь у переговорах державного секретаря Джана Фостера Доллеса з президентом Рі. Вони не виїхали до Кореї, бо продовжилася сесія Сенату.

● **Нюйоркський постмайстер** Гаролд Ріґельман залишив своє становище, бо республіканська партія проголошує його кандидатом на посадника Ню Йорку.

● **Журналіст Ґілмор** повернувся після 12 років із Москви і заявив, що він не вважає себе за експерта у російських справах і сумнівається, чи взагалі такі експерти можливі.

● **Бернард М. Барук**, бувший дорадник кількох президентів, заявив, що ЗДА не сміють зменшувати своєї бойової готовости, бо не видко, щоб роззброювалися Совєти.

● **Дехто гадає**, що **Конґрес** ЗДА не буде відпочивати п'ять місяців, бо восени його покличуть на надзвичайну сесію.

● **Президент Айзенгавер**, під час з'їзду губернаторів в Сіетлі, заявив, що окремі стейти повинні й далі затримати свої особливі права та незалежність. Якщо цього не буде дотримано, то, як твердить президент, Америка втратить свою устроєву своєрідність.

● **Кат стейту Ню Йорк**, — Джосеф Френсель, що виконував обов'язки ката 14 років, відмовився від свого становища. Він за цей час умертвив на електричному кріслі 137 осіб. За кожну виконану смертну кару він отримував 150 долярів.

● **Секретаріят хліборобства** сповістив, що ЗДА і Мехіко домовились спільно боротись проти заразливих недуг рогатої худоби. Такого роду спільна дія обох країн вже мала місце раніше, зокрема в 1951 р. під час пошесті на худобу, що охопила пограниччя обох країн.

● **Ген. Кларк**, який, осягнувши 65 років життя, залишить військову службу, має зайняти становище презеса військової академії „Цитадель". Тепер ген. Кларк командує військовими силами ОН в Кореї.

НА КОНФЕРЕНЦІЇ ГУБЕРНАТОРІВ



Губернатори Томас Е. Дюї з Ню Йорку і Лоренс Е. Ведербі з Кентокі на конференції губернаторів в Сіетл, на якій президент Айзенгавер виголосив свою промову з пересторогою в справі Азії. Губернатор Дюї раніше домагався відкликання закону громадянських прав з 1866-го року, на підставі якого Еф Бі Ай досліджувало поведінку з пацієнтами в стейтових лікарнях умово хворих.

НОЛЕНД — ПРОВІДНИК РЕСПУБЛІКАНЦІВ У СЕНАТІ

Вашинґтон. — Сенатор Вільям Ф. Ноленд з Каліфорнії однодушно вибраний на провідника республіканців у Сенаті. Всі присутні сенатори (39) голосували за його вибором і в той спосіб потвердили вибір покійного сенатора Тефта, який призначив був на своє місце Ноленда, коли, змушений недугою, залишав свій пост. Так само однодушно вибраний сенатор Гомер Ферґусон із Мішіґену на голову Республіканської Політичної Комісії на місце, яке опорожнилося по Ноленді. Провалилося домагання правої (ізоляціоністичної) групи сенаторів, яка хотіла відложити вибори провідника Сенату до найближчої сесії Сенату. Вибір сенатора Ноленда вважається перемогою през. Айзенгавера і думки сенатора Тефта, який поручив каліфорнійського сенатора на своє місце. На партійних зборах республіканців Ноленд заявив, що у своїй діяльності буде керуватися такими пунктами: 1. Президент Айзенгавер уважається за голову республіканської партії, і хоч республіканці в Конґресі будуть критично відноситися до політики президента, проте вважатимуть Айзенгавера за свого провідника. 2. Республіканці в Сенаті під проводом Ноленда продовжуватимуть тісну співпрацю з демократами. Цей другий пункт програми Ноленда звернений проти тих правих сенаторів, які нарікають, що президент надто приязно ставиться до демократів. Як ця програма Ноленда буде виглядати в практиці на найближчій сесії, — не знати, але заява нового республіканського провідника в Сенаті унеможливила кризу в партії, яка могла статися після смерти сен. Тефта. Президент вислав ґратуляції Нолендові з приводу його вибору і запросив його на снідання до Білого Дому. Сім правих сенаторів із сен. Еверетом М. Дірксеном на чолі, не хотіли тепер вибирати голову республіканців у Сенаті, бо вони не вдоволені політикою Айзенгавера і хотіли б були підшукати на цей пост когось іншого, а не Ноленда. Шість із цих сенаторів на вибори нового провідника не з'явилися.

Конґресмен про успіхи останньої сесії Конґресу

Вашинґтон. — Республіканський провідник в Палаті Репрезентантів, Чарлз Голлек, з нагоди закінчення першої сесії 83-го Конґресу ЗДА, підкреслив великі успіхи цієї сесії. На думку Ч. Голлека, найголовнішим успіхом нового Конґресу, в якому переважають республіканці, є співпраця з урядом в напрямку посилення країни. Зростання рішучости в політиці країни допомогло закінчити перемир'ям війну в Кореї. Другим великим досягненням діяльности Конґресу було обмеження видатків на 14 мільйонів долярів. Якщо б не вдалося провести таких великих ощадностей в запропонованому урядом през. Трумана бюджеті, то не можна б було проєктувати зменшення податків у наступному році.

Українці Йонґставну влаштували вже 23-ій „Український День"

Йонґставн, Огайо. — Минулої неділі місцева українська громада влаштувала 23-ій з черги „Український День", завданням якого є популяризувати українську визвольну справу та українську культуру серед місцевого американського населення. Успіх того дня позначається й тим, що в його програмі виступав посадник міста Чарлз Гендерсон та ряд інших місцевих американських представників. „Український День" був влаштований місцевою філією Українського Конґресового Комітету, що її очолює п. Ю. Присташ, який відкрив програму імпрези, передаючи дальший її провід місцевому адвокатові, п.. Петрові Гуликові. Головну промову виголосив представник Українського Конґресового Комітету, його екзекутивний містоголова п. Дмитро Галичин, підкреслюючи, що в тому самому часі ,коли великі й вільні народи намагаються за всяку ціну миритись із злочинним Кремлем, український нарід гордо держить прапор боротьби проти злочинної комуністичної системи та проти найбільш загрозливого для світу московського імперіялізму. В дальшій програмі імпрези, яку започаткувала відспіванням американського національного гимну п-ні Стахура, були короткі привіти від американських та місцевих українських представників і виступ хору Самопомочі „Трембіта", який під дириґентурою п. Петра Весоловського відспівав низку пісень. Між тими, що складали привіти, була заступниця голови Українського Народного Союзу п-ні Жеребняк та фінансовий секретар „Народної Помочі" з Питсбурґу п. Дуткевич. Свято, на якому було приявних коло 1,000 осіб і в результаті якого зібрано коло 1,000 долярів на Народний Фонд, закінчено відспіванням українського національного гимну.

МОСКВА СТАВИТЬ СВОЇ ПЕРЕДУМОВИ ЩОДО КОНФЕРЕНЦІЇ „МАЛОЇ ЧВІРКИ"

Москва. — Совєтський уряд передав амбасадорам З'єдинених Держав Америки, Британії й Франції однакові дипломатичні ноти, в яких погоджується „принципово" на пропоновану цими країнами конференцію чотирьох міністрів закордоних справ для обговорення проблем Німеччини й Австрії, щоб в той спосіб довести до міжнародного відпруження, але рівночасно видвигає свої передумови, на які навряд чи зможуть погодитись західні великодержави. Москва, зокрема, домагається, щоб в ці розмови включити теж справи Далекого Сходу та запросити до участи в нарадах представника червоного Китаю. Совєтський уряд при цій нагоді пригадує західнім великодержавам відповідальність Об'єднаних Націй за справу світового миру і, зокрема, відповідальність за світовий мир п'ятьох великодержав, до яких, очевидно, зараховує комуністичний Китай. Формально Москва теж погоджується на обговорення „проблеми Німеччини, включно зі справою об'єднання країни". Відносно Австрії Москва твердить, що вона своє становище в тій справі вже з'ясувала у своїй ноті до західніх великодержав з дня 30-го липня і висловлює впевненість, що розв'язка німецької проблеми допомогла б розв'язати по такій самій лінії й проблему Австрії. Москва повторює, що для розв'язки всіх тих проблем та для успіху конференції участь в ній комуністичного Китаю є „есенціональна".

Комуністи напали на розподільню харчів в Берліні

Берлін. — Комуністи у східньому Берліні придумали нову штуку, щоб розбити акцію розподілу харчових пачок у західньому Берліні поміж східніх німців. Коло 5,-000 комуністів із східньої частини Берліну перейшли зональний кордон, замішались в черги, що стояли перед розподільчими пунктами, і почали демонструвати, стараючись розбити склад із харчами. Прийшло до гострих сутичок із поліцією, при чому 75 комуністів, у тому числі 7 жінок, західньо - німецька поліція арештувала, а решту прогнала назад до східнього Берліну. Досі більше як 1,-400,000 мешканців східнього Берліну та інших підсовєтських міст скористало з харчових пачок ,хоча багато тисяч людей, що привезли собі харчі, мусіли віддати їх при ревізії східньо - німецькій поліції. У Бонн офіційні чинники заявили, що вони підготовляють новий плян розподілу харчів між східніх німців. Цей новий плян буцімто передбачає висилку харчів з ЗДА безпосередньо до східньої Німеччини. Західня Німеччина, зі свого року, готова дати харчів на 6 мільйонів долярів. Східньо-німецький уряд закупив теж у Зах. Німеччині харчів на 30 мільйонів нім. марок, головно товщів, риби і ярини. Тим часом американський високий комісар Конант заявив, що він підтримає пропозицію східньо - німецького уряду про закуп в ЗДА харчів за східньо - німецькі марки, що їх заблоковано в ЗДА. Офіційні чинники в Америці заявили в цій справі, що Дойче Банк, офіційна фінансова установа Східньої Німеччини, має в Америці інші активи, за які можна б закупити харчі. Які це активи — не сказано. Ті ж американські чинники пояснили ,що східньо - німецький капітал в ЗДА заблоковано через те, щоб німецькі комуністи не купували за нього товари, призначені для комуністичного Китаю та Північної Кореї.

Бурхлива виборча кампанія у Зах. Німеччині

Бонн. — У Західній Німеччині відбувається виборча кампанія, що попереджує вибори до західньо-німецького парляменту в дні 6 вересня ц. р. Вже тепер видно, що центральною фіґурою всієї цієї кампанії і самих виборів є сам канцлер Аденавер, наче символ західньо - німецької системи та дотеперішньої політики. Хоча Аденавер має 77 років, він виголошує по дві і три промови щоденно і задумує зробити в цьому місяці 6,000 миль дороги по Німеччині й виголосити ще яких 30 промов. Між іншим у Кілю слухала його промови маса з яких 200,000 народу. Його головні політичні противники — соціялісти.

У Парижі радять над кінцем війни в Індо-Китаї

Париж. — Велика нарада у справі Індо-Китаю відбудеться під проводом президента Республіки Оріоля. На порядку денному наради: 1) переговори з трьома країнами З'єдинених Держав Індо-Китаю — Ляосом, В'єтнамом і Камбоджею у справі надання їм державної самостійности чи поширення їхніх автономних прав, 2) плян наступу проти комуністичних банд, виготовлений ген. Наваром, що передбачає м. ін. збільшення в Індо-Китаї числа французьких військ, і 3) політична конференція у справі Кореї. Французькі політичні кола хотіли б сполучити справу замирення у Кореї із замиренням в Індо-Китаї, хоч здають собі справу із різниці обох цих справ з погляду міжнародного права. Французький уряд чекає на поворот державного секретаря Доллеса з Кореї, щоб переконати його про потребу скликати конференцію для далеко-східнього замирення. Французьке міністерство закордонних справ висловило своє невдоволення із статті, що появилася в нюйоркському магазині „Лайф" про індо-китайський конфлікт. Автор статті, який провів 8 тижнів в Індо-Китаї, закинув французькому урядові, що він волів наразити на труди і смерть своїх вояків, як дати незалежність індо-китайським державам, хоч це приспішило б замирення в краю.

Франко знову пригадує Ґібральтар

Мадрід, Еспанія. — Ген. Франсіско Франко, голова теперішнього еспанського уряду, повторив вчора знову еспанські претенсії до Ґібральтару, які він залюбки видвигав під час війни. В інтерв'ю, надрукованому в щоденнику „Арріба", органі фалянґістичної партії, ген. Франко твердить, що „Ґібральтар з Еспанією ще міг би бути чимось ,але проти Еспанії він є ніщо", додаючи, що тільки самолюбство Британії і її стара імперіялістична ментальність не дозволяють їй пізнати, що сьогодні Ґібральтар вже не має колишнього воєнного значення.

Підозріла гра Моссадека з комуністами

Тегеран. — Прем'єр Ірану Могаммед Моссадек заявив у радіо з приводу своєї перемоги в плебісциті над справою розв'язання парляменту, що нові вибори „скріплять іранську демократію". Водночас він оскаржив колишніх парляментарних послів, що вони були здебільша „маріонетками". Тегеранська виборча округа дала у плебісциті 162,000 голосів на користь уряду й 116 „проти". Більшість прихильних урядові голосів це були комуністи, дарма, що комуністична партія Тудеґ в Ірані офіційно заборонена й є німби поза законом.

В КОРЕЇ ПОЧАЛАСЯ ВИМІНА ПОЛОНЕНИХ

70 АМЕРИКАНЦІВ В ПЕРШІЙ ГРУПІ ЗВІЛЬНЕНИХ

Токіо. — Згідно з договором про перемир'я, в середу 5-го серпня почалася в Панмунджом виміна полонених. Виміна почалася о год. 9-тій ранку й продовжуватиметься весь день. В першому дні виміни комуністи заповіли звільнення 400 альянтських полонених, в тому 70 американців, 250 південних корейців і по кільканадцять британців, канадійців, турків, австралійців, бельгійців і філіппінців. У першій групі звільнених головно хворі і поранені. Під час звільнення розіграється багато зворушливих сцен, бо, щойно опинившись в руках альянтів полонені довідуються про перемир'я та про своє звільнення. Їх посадили на вантажні автомашини і везли в невідоме, і полонені пережили жахливі хвилини, не знаючи, що з ними будуть робити. Деякі із звільнених вимагають насамперед лікаря, а перший із звільнених південних корейців, довідавшись, що він на волі, крикнув з ентузіязмом: „Комуністи ніколи нас не переможуть!" Один із звільнених американців поінформував пресу, що він бачив в полоні ген. Вільяма Ф. Діна, командата 24-ої американської дивізії, взятого в полон у перших боях. Вчорашня виміна започатковує довгий процес звільнювання полонених, що потриває приблизно 40 днів. Комуністи заповіли звільнення 12.763 альянтських полонених, в тому 3,313 американців а альянти звільнять 74,000 комуністичних полонених, в тому коло 5,000 китайців. Це тільки ті полонені, які добровільно погоджуються на репатріяцію, а всі інші будуть передані під контролю невтральної комісії й їх дальша доля буде вирішена на політичній конференції. Комуністи звільнятимуть по 400, а альянти по 1,200 полонених денно. Звільнюваним альянтським полоненим влаштовується сердечна зустріч і забезпечується вся можлива опіка й охорона.

Полонені довідуються про смерть Сталіна й вибір Айзенгавера

Мунсан, Корея. — Альянтські полонені, що порядком виміни після перемир'я вертаються з комуністичних таборів, лише тепер довідуються про смерть Сталіна та про вибір Айзенгавера на президента З'єдинених Держав. Кожному полоненому, що переступає демаркаційну лінію з комуністичного на альянтський бік, передають короткі брошурки, в яких телеграфічним стилем подані найголовніші події в світі, що сталися під час їхнього полону. Крім того, полоненим передають брошурку п. з. „Ваша відповідальність", в якій пригадується, що їх поворот з полону є важливою подією не тільки для них, але й для їх оточення. Полоненим пригадується обов'язок зберігати військові таємниці.

Американські війська не будуть працювати при відбудові Кореї

Вашинґтон. — Представник департаменту стейту заявив, що дехто хибно зрозумів заяву державного секретаря з 2 серпня, в якій нібито Джан Фостер Доллес сказав, що американські війська в Кореї під час перемир'я працюватимуть, як робітничі відділи, при відбудові цієї країни. Подібне заперечення появилося також від представника Білого Дому. Дехто думав, що американські війська мали б будувати шляхи, мости, знищені будинки (школи та шпиталі). Тепер заяву державного секретаря пояснюють в той спосіб, що армія ЗДА дала б тільки технічну допомогу Кореї при її відбудові, а війська зайнялися б вишколом, щоб бути готовими на всякий випадок. В Кореї є багато робітників між місцевим населенням, яке при фінансовій допомозі ЗДА само відбудує свою країну. Джан Фостер Доллес промовляв до амбасадорів тих країн, які мають свої війська в Кореї, і просив, щоб і їхні країни спричинилися до відбудови Кореї.

Долес конферує з президентом Рі

Токіо. — Американський державний секретар Джан Фостер Доллес з усією делеґацією, разом 8 осіб, прибув до столиці Південної Кореї Сеулу для розмов із президентом Сингменом Рі. Це перший американський державний секретар, який особисто відвідує Далекий Схід для політичних розмов. Сеул урочисто удекоровано. В хвилині приїзду Долеса віддано на його честь 19 гарматних пострілів .Зараз після свого приїзду Доллес склав заяву, в якій підкреслив велику пошану американців до південних корейців та їх президента і бажання ЗДА „співпрацювати однаково під час миру і війни". В товаристві Доллеса є високі урядовці державної адміністрації, між ними секретар армії Стівенс і заступник секретаря стейту Робертсон, що довів був до первісного порозуміння з Сингменом Рі в справі перемир'я. В числі американської делеґації є також голова делеґації ЗДА в Об'єднаних Націях, б. губернатор Ладж мол. Доллес підкреслив присутність Ладжа, який, мовляв, хоче довідатись безпосередньо про справи Кореї у зв'язку з сесією Генеральної Асамблеї ОН, що почнеться 17-го серпня в Ню Йорку. Після першої розмови Доллеса з президентом Рі, Доллес заявив, що він і корейський президент погодилися обговорити майбутню політичну конференцію у справі Кореї, пакт взаємної безпеки між ЗДА і Кореєю та господарську допомогу ЗДА для Кореї. Продовження розмови призначено на найближчий день.

В СВІТІ

● **Москва відкинула протест** ЗДА проти зістрелення американського бомбардувальника над Японським морем. Совєти твердять, що той літак опинився над совєтською територією біля Владивостока і відкрив вогонь проти двох совєтських літаків. Тим часом єдиний уцілілий з 17-членної залоги літака, капітан Роч зізнав, що під час неспровокованої совєтської атаки на літак, цей останній був віддалений на 40 миль від совєтського берега.

● **Прокомуністичний** англійський часопис в Китаї, „Чайна Маунтлі Ревю" у Шанґаї, припинив своє існування наслідком труднощів, що йому робили комуністи, не зважаючи на його прихильний до комуністів підхід. Його редактор, американець Джон Павел, приїхав із Шанґаю до Гонґ Конґ, але відмовився щонебудь сказати про комуністично-китайські відносини.

● **Військові вправи з атомовою зброєю** відбудуться в Англії в наступному тижні — впродовж трьох днів у присутності найвищих британських військовиків із маршалом Джаном Гардінґом, шефом імперіяльного генерального штабу, у проводі. Присутній буде теж ген. Ґрунтер, головний командувач збройних сил держав НАТО.

● **В Неаполі, Італія**, цілком відновлено й наново посвячено базиліку святої Кляри, одну із найстарших і найкращих архітектурних пам'яток в Італії, що була зруйнована бомбардуванням в останній війні. Церковну церемонію перевів кардинал Неаполю Мімі. Окреме звернення видав з цього приводу римський Папа.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

АМЕРИКА ПІЗНАЄ ПРАВДУ

Справжня суть і справжній характер російського комунізму вже віддавна не становлять жадної загадки для поневолених Москвою народів. Майже від самого початку комуністичної революції в Росії та від захоплення большевиками влади виявилось, що комунізм — це ніщо інше, як тільки нова форма російського імперіялізму, далеко грізнішого від усіх попередніх форм. Докази на це такі наявні, що їх тільки повний політичний невігдас міг би не бачити й не пізнати. Від большевицької навали на молоду Українську Народну Республіку в 1918-1919 рр. та на території інших східньо-европейських і азійських народів починаючи, а на останніх завоюваннях в Европі й в Азії та на виразному перетворенні навіть комуністичних форм в російській національністичний шовінізм кінчаючи, ввесь цей процес переконував і доказував власне ту правду, що комунізм — це ніщо інше, як тільки нова і грізна форма російського імперіялізму.

Цього довгий час не хотіли чи не могли бачити західні політики. Трагічна доля України та інших поневолених Москвою народів їх не тільки не переконувала, але й не доходила до їхньої свідомости. Вони в більшості були засліплені всілякими легендами й мітами про „російський Сфінкс", що їх зручно піддержувала комуністична пропаганда з Москви й така ж сама забрихана пропаганда еміграційних російських імперіялістів білої породи.

Російський великодержавний імперіялістичний характер комунізму був чи не найдовше закритий перед очима американського загалу. На ніщо не здавались розпачливі зусилля поневолених націй, щоб освідомити Америку в цьому відношенні ,щоб звернути її увагу на ту велику загрозу й для неї самої, яка виникає з імперіялістичного характеру російського комунізму. Америка попросту не могла повірити ,поминаючи вже те, що сильна комуністична п'ята колона в цій країні, з доступом навіть до найвищих державних секретів, не тільки замилювала американському народові очі, але ще й намагалася представити ,як зрадників і найбільших ворогів Америки тих, що намагались відкрити її очі на комуністичну загрозу.

Треба було аж трьох десятиліть та багато гірких досвідів і величезних втрат, щоб Америка ту правду стала пізнавати. І вона її сьогодні пізнає. Починаючи від відомої заяви попереднього державного секретаря Діна Ачесона про 500-літній російський імперіялізм і кінчаючи на численних вже тепер публікаціях на цю тему, американський нарід щораз тепер пізнає правду про справжній імперіялістичний характер російського комунізму ,своєчасне пізнання якої було б заощадило світові й самій Америці багато жертв, розчарувань і упокорень.

До тих, що цю правду пізнають, можна тепер зарахувати вже й чи не найбільш „консервативну" в цьому відношенні нюйоркську „Геральд Трибюн". Видно це ясно з редакційної статті того щоденника п. з. „Значення комунізму", надрукованої в числі з 4-го серпня. Редакція покликається на твердження п-ні Рузвельт про те, що ,інтелектуальні провідники в азійських країнах вірили в ідеалістичний марксизм ,як єдину розв'язку для їхніх проблем" і що ті провідники ,цілком не здають собі справи з того, що означає російський комунізм ,кажучи, що таке помилкове розуміння комунізму в Азії призвело до того, що ,хоч західній імперіялізм вже в більшості зліквідований в світі, тоді, коли російський імперіялізм під серпом і молотом є постійно зростаючою дійсністю, багато азійців готові вважати такі західні бази ,як Сайгон, Гонг Конг і Окінаву за загрозу для їхньої волі, але вони віднозно індеферентні до величезної сили, яка захопила Сибір і Китай". Газета в дальшому радить пороботи відповідні заходи і докласти всіх зусиль ,щоб азійські народи теж пізнали імперіялістичну правду про російський комунізм.

Цю пораду можна б ще й сьогодні поширити не тільки на Азію ,але й на саму Америку. Правда, „Геральд Трибюн" може бути одна з останніх, але ще далеко не остання з тих, що цю правду нарешті збагнули. Останнім з тих буде правдоподібно той, що по своїй назві й призначенню повинен бути перший, себто Американський Комітет для визволення від большевизму, що досі ще не тільки не пізнав російського імперіялізму» за червоною маскою Кремля, але й сам паде жертвою та стає знаряддям того імперіялізму, хоч і в іншій формі.

Сподіватись найліпшого — готовитись на найгірше

Перемир'я в Кореї в нічому не зменшило загрози нової війни. Що більше, небезпека несподіваного зірвання перемир'я заставляє кожну свідому людину до поважної застанови над питанням: який може бути наслідок такої зміни для кожної одиниці окремо? На основі оприлюднених умов між американськими представниками й президентом Південної Кореї д-ром Сінгменом Рі, Америка мала б вийти з політичних нарад, якщо виявиться, що комуністи ведуть переговори тільки для замилювання очей, а не для заключення миру. Тому, що умовлений час на скликання політичних нарад передбачений тільки на три місяці, а тривання самих нарад теж на такий самий час, то мир, на ділі, „завмерений" тільки на півроку, після чого ніхто не знає, що може статися. Зрештою вже й тепер є повно признак, які можуть служити підставою до висновку, що комуністи не думають дотримати умов.

Одна з передбачених небезпек після зірвання переговорів, це — атомова війна. Про це згадав поновно 28 липня ген. Джеймс А. Фліт, колишній верховний командувач армії Об'єднаних Націй у Кореї.

Якщо б прийшло до атомової війни, тоді ,на думку знавців, обидва противники мали б стільки атомових бомб, чи іншого роду атомової зброї, що один одного міг би знесилити на самому початку. Щойно опісля почався б стихійна боротьба за остаточну перемогу. Значить, що боротьба велась би й ті, що залишилися б при житті після першого взаємного нападу. З того далі висновок, що кожна людина мусить наперед приготовитися на таку можливість і пробити старання для рятунку свого власного життя та здоров'я.

Америка приготовляє своє населення на таку необхідність і це пізнати з різних зарядженнь влади, головно з організації Цивільної Оборони З'єдинених Держав і з наставлення Федеральної Адміністрації Цивільної Оборони — тепер під головством Вал Пітерсона. Крім федеральної адміністрації, створено ще стейтові й громадські адміністрації ,які в своїм крузі дядіння підготовляють відповідні оборонні способи. У великих містах, напр., на кожному розі вулиць можна побачити стрілки з написом, де шукати найближчого сховку („шелтер"), очевидно на випадок нападу з повітря.

Хто пильно слідкував за дослідами з вибухами різних родів атомової зброї на полях Невади в початках цього року ,той пригадує собі, що перед атомовим вибухом 17 березня 1953 р. побудовано кілька домів на рівнині Юкка, уставлено різні предмети перед цими домами і влаштовано спеціяльні сховки в підвалах домів, або на подвір'ях чи у виходах з підвалів. У домах і сховках приміщено манекени, що представляли собою поодиноких осіб або цілі родини, і спеціяльні прилади мали відзначати наслідки вибуху атомової бомби кожної хвилини. Предмети, призначені для досліду, тобто доми, манекени та авта, уставлено в двох віддалях від місця плянованого вибуху, званого „повітряним зеро": одні у віддалі 3,500 стіп, другі у віддалі 7,500 стіп. Увесь дослід названо „Оперейшен Доорстеп", хоч це слово не має жадного значення само по собі, а служить тільки як „код", тобто умовна назва для відрізнення цього досліду від інших.

Після досліду з 17 березня появилася брошура з критичною аналізою вибуху і з світлинами, знятими спеціяльними приладами під час вибуху, для освідомлення громади, наскільки серед такої загрози, як атомовий вибух, можна зберегти життя й здоров'я людини. Виявляється, що, всупереч давніше розголошеним вістям, наслідки атомових вибухів не такі жахливі для життя й здоров'я одиниць, як про це звичайно думають серед загалу. Самий вибух навіть не спричиняє пожеж, якщо матеріял для домів вогнетривкий, або напевно забезпечений проти вогню. Йдеться тільки про те, щоб загал знав, як улаштувати мешкання та побудувати відповідні сховки, до яких можна б сховатися негайно після повідомлення про напад ворога. Правда, вибух спричиняє велетенські руйнації, і під звалищами домів залишається багато людей, одначе добре зорганізована рятункова сторожа зможе, не наражаючи себе на радіювання, подати велику допомогу людям, придавленим руїнами.

Перша небезпека радіювання приходить безпосередньо після вибуху атомової бомби, одначе вона триває коротко. Щойно коли предмети, які охороняють людей від такого радіювання, самі стануть радіодіяльними від вибуху, тоді це друге радіювання більш небезпечне від першого, бо людина не знає, як себе від нього хоронити.

Забезпека перед діянням атомового вибуху полягає головно в негайнім прикритті себе одягом ,який не підпадав би під радіювання і не ставав через те „радіоактивним". Далі треба вміти негайно сховатися до підземного сховку („шелтер") ,а після того вміти вийти з нього в безпечне місце так, щоб не наразити себе на смерть від пожежі і від радіювання звалищ.

З цією метою побудовані були на місці вибуху атомової бомби в Юкка у Неваді, різні сховища і з ними переведено проби, вставляючи в них фігури людей, зроблені з пластиків або інших матеріялів. Як ці манекени виглядають перед і після вибуху можна пізнати з фотографій, вміщених в книжечці „Оперейшен Доорстеп".

Тому, що вибух відбувся на певній віддалі від землі, що наробити найбільше шкоди, він валить звичайно надбудову, що стоїть при самій землі ,тобто, за американським рахунком, перший поверх. Коли перший поверх розбитий, горішні поверхи падають на землю і притолочують приземні поверхи чи там підвали. Саме тому важко після вибуху видістатися на поверхню без шкоди.

Тому, що земля становить найсильнішу захорону від радіювання радять будувати сховки в пивницях ,або окремо в подвірних ямах. Пляни для таких будов подані в окремій брошурці „Говм Шелтерс", виданій як книжечка „ТМ 5-5" федеральною адміністрацією Цивільної Оборони в місяці липні. Особам, що хочуть зазнайомитися з наслідками атомового вибуху 17 березня та з плянами, як дешево (від 40 дол. угору) будувати сховки проти атомового вибуху, можна замовити обидві книжечки („Operation Doorstep" і „Home Shelters for Family Protection" — першу за 25 ц., другу за 30 ц. — від U. S. Government Printing Office, Washington 25, D. C.

Це важливе для власників домів, одначе не менш важливе для всього загалу, щоб зазнайомитися з способами рятувати себе й свою родину від катастрофи, на яку наражене людство. Тільки ті, що дбають про себе особисто, зможуть рятувати своє життя за якимсь пляном, не рахуючи на сліпий припадок. Про пляни рятунку можна дістати інформації кожного часу у місцевих бюрах Цивільної Оборони. З цими бюрами повинні співпрацювати усі громадяни. Від такої співпраці може залежати рятунок особистий, рятунок вільної країни і мабуть рятунок усього цивілізованого людства.

Від Дзержинського — по Берію

Дня 20. 12. 1917 народилася установа, яка дня 9. 7. 1953 р., видала присуд смерти на Лаврентія Павловича Берію, шефа НКВД, міністра внутрішніх справ, члена Найвищої Ради Оборони під час війни, маршала та ордероносця. А покликав цю установу згадані дати до життя Ленін під назвою ЧЕКА (Чрезвичайна Комісія). З бігом часу змінялася назва цієї установи на ГПУ, НКВД, МГБ.

Першим шефом ЧЕКА був уродженець Польщі Фелікс Е. Дзержинський. Уже в р. 1905, під час першої російської революції, брав він в ній участь в Варшаві, по стороні знаної комуністки Рози Люксембург. Рік пізніше, вибрано його членом центрального комітету большевицької партії. В часі жовтневої революції 1917 р. належить він до петроградського генерального штабу, а опісля стає народним комісаром внутрішніх справ, залізниць і транспорту. Про нього сказав Троцький так, як про Сталіна: „Він, як забріханий росіянин, потоптав національні права свого власного народу нерівними". А Ленін називав його „заслуженим русифікатором". Він був якийсь час прихильником Каменєва, противником Сталіна. І хоч Дзержинський опісля покаявся, Сталін не міг цього ніколи забути.

Ніхто інший, як Дзержинський, започаткував криваво-катівську роботу, яка й по нинішній день є головною опорою панування Москви.

Дня 23. 7. 1926 р., започаткував він таємничу смерть шефів цього катівського ремесла. Згинув нагло, серед темряви кремлівських ходів. А над його могилою виголосив Сталін промову, в якій сказав, що „він згорів в бурхливій праці для добра пролетаріяту". Дзержинський поставив для Чека напрямну винищування „ворога", без огляду на те, „чи її меч потрапить випадково й на кілька невинних голов".

На місце Дзержинського прийшов як шеф ГПУ — Вячеслав Р. Менжинський. За часів Леніна належав він до опозиційної групи анархістів. Уже як заступник Дзержинського, набрав в катівській роботі доброї практики, і постановив її ще удосконалити. Але і він, замішавшись в кремлівські темні інтриги, не вдержався навіть два роки. Зложив він голову на тому, що поінформував довірочно Троцького про інтриги, які проти нього снує Сталін. І коли Троцький, Зінов'єв та Каменєв, 1927 р. поставили Менжинському, як шефові ГПУ ,запит ,звідки взялися проти них обтяжуючі зізнання свідків, то він заявив, що цілі зізнання пофальшував він на наказ Сталіна. А ві себе додав: „А чому ви допустили до того, щоб він (Сталін), міг зрости в таку силу? А тепер вже запізно". При тій розмові був приявний і його заступник Ягода, особистий агент Сталіна. Ця розмова була для Менжинського вироком смерти.

Його наступником став Ягода. У березні 1928 р. він зложив „зізнання", що це він замордував свого шефа, руками лікаря д-ра Левіна, при помочі отрої. Рівночасно признався Ягода до замордування члена Політбюра та найбільшого конкурента Сталіна, Сергія Кірова, що він зробив за наказом Максима Горького і його сина, та за намовою Куйбишева.

Щодо Кірова, то він поставився проти замірів Сталіна запровадити кару смерти також проти членів большевицької партії. І саме замордування Кірова, 1 грудня 1934 р. дало Сталінові притоку до „великої чистки" старої большевицької гвардії. Сталін побоювався, що Ягода знає забагато. Безпосередньо після того, як молодий комуніст Ніколаєв пострілами з пістолі замордував Кірова, прийшло між Сталіном і Ягодою до гострої розмови, а наступного дня якесь тягарове авто штовхнуло „ненароком" особове авто Ягоди так, що він тільки якимсь чудом врятувався від смерти.

Але це врятувало йому життя тільки на чотири роки: „вішатель" Вишинський подбав про те, що дня 15. 3. 1938 р. Ягоду застрілено.

Ягоду заарештовано в квітні 1937 р., а в березні 1938 р. стояв він разом з Бухаріном та Риковим перед судом, а зокрема перед „головним прокурором" Вишинським.

Ягода впав жертвою тієї системи, яку сам розвинув до досконалости, а саме — „признавання" до злочинів, про які „злочинцеві" навіть не снилося. За фахом аптекар, він затруднював як шеф НКВД — цілий ряд хеміків, які приготовляли спеціяльні отрути та середники „при помочі яких кожний „злочинець" „признавався" до всіх „злочинів". Певне, що Ягода дістав добру порцію свого власного продукту, бо на розправі співав так ,як лише хотів Вишинський ,який у своїй промові перед судом назвав Ягоду „проклятою гадюкою", та „паршивою собакою".

Наступником Ягоди став Ніколай Іванович Єжов, якого назвав цей самий Вишинський „одним з найвизначніших бійців, по стороні Сталіна", а головно тому, що це він „здемаскував" Ягоду. Так само, як Ягода був заступником Менжинського і агентом Сталіна, так і Єжов був заступником Ягоди і агентом Сталіна.

Єжов по званні слюсар, не мав ні вродженої, ні набутої інтелігенції ,але як „тілохранитель" самого Сталіна, мав великі шанси в Кремлі. Після вбивства Кірова, обняв він провід в НКВД, був він шефом персонального бюра компартії. Після смерти Ягоди, обсадив всі визначніші пости в НКВД своїми людьми, а їх попередників наказав вистріляти. Через масове винищування людей не тільки в НКВД ,але й в інших ділянках совєтського життя ,постав великий хаос, зокрема в адміністрації та господарській ділянці. Цьому спротивились: земляк Сталіна Берія, Кагановіч та Ворошилов. Вони втрьох полетіли в грудні 1938 р. на Кавказ, де перебував Сталін, і там на підставі матеріялів та документів, які мав Берія в своїх руках, запротестували проти поступовання Єжова. Уже 9 грудня 1938 р. Сталін прогнав Єжова з його посту, а на його місце призначив Берію. Першою урядовою чинністю Берія було замкнення Єжова в домі божевільних. В березні 1939 р. Берія наказав Єжова ,а також його заступника Фріновського — розстріляти.

Берія розвинув новий принцип. Замість масових мордів, створив він масові концентраційні табори та невільничу працю, „бо це було для держави кориснише, а тактично мудріше". Рівночасно він звелів випустити з тюрем значне число в'язнів, щоб цим добути собі популярність. Він, як особистий дорадник Сталіна, з усіх своїх попередників стояв найдовше на чолі НКВД.

Його наступник Круглов, вправний енкаведист, працював разом з Берією і був агентом Маленкова. Можна сподіватися, що цей процес" проти Берії, Круглов буде головним свідком. І можна сподіватися також, що й Круглов покінчить так само, як і його попередники.

Нестор

Михайло Островерха

ЖЕРТВА КРОВИ

З приводу проголошення збірки-дару українському воєнному інвалідові

. . . І мене не мине,
На чужині зотне.
. . . .
Ніхто хреста не поставить
І не помяне.

Т. Шевченко: Косар

Знав я двох братів. Разом із ними ставали ми до бранки, — зголосившись охотником до УСС, — яку переводив лікар УСС славної пам'яті поручник Кость Восвідка. І ці два брати, як і я, на саму згадку, що нас могли б були не прийняти до війська, як замолодих, трохи не плакали. Коли ж нас прийняли, тої радості, здавалось, не було кінця. Щасливі й на фронті опинилися. Кожен із нас у найбільшому запалі складав свою данину — найкращий обов'язок вояка: вірно і з посвятою служити своєму народові ,своїй Батьківщині, стаючи не лише в її обороні ,але й здобуваючи її незалежність.

Нема під сонцем народу, щоб здобув свою незалежність за одно покоління. Так сталось і з нами. Минули роки кривавої боротьби. По жертвах, трудах ,пошестях, програвши наш бій, але не програвши нашої Ідеї, ми вернулись із поля бою...

Та не всі вернулись так, як вийшли на кривавий змаг. Тисячі й тисячі з нас поклали свої голови. Київ, Львів, Крути, Чортківський Пролом, Зимові Походи, Винниця, Базар, тиф — ось, це ті побоєвища. Вони, ці побоєвища, згодом поширились на Броди, на рухомі противмосковські криваві змагання вояків УПА.

Вачимо, то бій не вгаває. Одне покоління наступному поколінню передає прапор боротьби: за незалежність України.

А з боєм приходять не тільки перемоги і поразки; в бою ростуть жертви.

І ось, із тих двох братів, один спочив на своїй землі, на полі слави. А другий вернувся воєнним інвалідом. Він втратив силу, здоров'я; він пошкоджений на тілі.

Він не є одинокий. Таких наших інвалідів багато є, їх сотні!...

Живши на своїй „несвоїй" землі, у займанщині, він наш інвалід ,усе-таки був між своїми. Він, як воєнний каліка, ходив на очах свого народу, неначе пошарпаний, але непохитний, живий і поранений прапор боротьби за волю України. За нього, за його інваліда, пам'ятали, його допомагали та й не давали відчувати йому недостатку, нужди, забуття. Батьки дітям своїм передавали цей святий обов'язок — помагати своєму воякові-інвалідові ,бо ж це єдиний вияв вдячности народу для нього, за його посвяту й запал до Ідеї визволення цього ж народу, за його, цього вашого інваліда, найбільшу жертву ,жертву бо крови, яку він склав на полі бою за Україну.

Але, прийшла жахлива хуртовина — друга війна. Ця хуртовина ,вимела — разом із старими і молодими — і його з рідної землі на чужину. Ще поки були ми на скитальщині, у Німеччині й Австрії, всі разом, той наш інвалід живогів із нами. Коли ж прийшов час і волелюбні країни, ЗДА й Канада ,відчинили для нас свої кордони, тоді ми прибули сюди. Ми тут освоїлись ,ожили, прийшли —,зокрема ті молоді й молодші — до духової і фізичної рівноваги та й розгосподарились. Але, тоді саме — наші живі ,лиш пошарпані ,поранені в боротьбі прапори, на яких незатертими літерами видніють вписані гасла дальшої боротьби „За волю України", наші вояки-інваліди, залишились на чужій чужинниці, без нас, без свого народу, без слова потіхи, без ніякої помочі: останні свої роки-дні-хвилини живуть у нужді й забутті.

А може це лише мій особистий, надто песимістичний осуд нашої спільноти за її невдяку супроти наших інвалідів? Я хотів би, щоб це був лише особистий такий песимістичний погляд на цю таку вразливу справу.

Але ж ,нехай наша українська спільнота в ЗДА й у Канаді зробить ,цей наш осуд неправдивим, — підемо назустріч лихій долі наших інвалідів! Покажімо, що наш патріотизм це не тільки академії, концерти, маніфестації, віча і слова, слова; докажімо, що вміємо розуміти цей наш патріотизм, „сповнити його вчинками, жертвами, пам'ятаючи за тих, що віддали свою кров, своє тіло, здоров'я, усе — для нашої Патрії-Отчизни! Тоді наш патріотизм, сперший на християнській любові до нашого обездоленого брата, стане змістовний, щирий, повний. А наша жертва — дана тихо „й без гамору — розвеснить ті сумні очі нашого інваліда, вигладить оте його втомлене і зморщене обличчя, випростує його похилу й нещастям згорблену стать і він у серці й душі тихо й радісно прошепоче:

Таки наш нарід уміє пошанувати своїх інвалідів, своїх героїв наших кривавих змагань за волю! Таки наш нарід дає докази, що він поособистого і витривало йде до своєї остаточної цілі: незалежність України!

І так по до неї дійде!...

Володимир Савченко

З МИНУЛОГО

(Зустріч з генерал-хорунжим Є. Мишківським)

(3)

Не пригадую як то сталося, але командувач східним фронтом ген.-хорунжий Колодій (генерал ще за царської армії) відмовився на станції Вапнярка від командування східним фронтом. Фактичним командантом тоді став полк. Мишківський. Правдоподібно отаман Волох задумував сам стати командувачем східним фронтом, зрозуміється революційним шляхом. На станцію Вапнярка, як пам'ять мене не зраджує, він прибув з двома куренями Гайдамацького полку.

Охорона штабу східного фронту складалася з охоронної сотні та бронепотягу, яким командував енергійний і сміливий сотник Годлило-Годлиєвський. При пересуванні цей бронепотяг завжди йшов з потягом штабу.

Ще раніше відбулася нарада. Як каже учасник її, ген. О. Загродський, це сталося на станції Ладижин. На цій нараді отаман Волох підняв питання про замирення з большевиками та твердив, що треба стати на радянську платформу. Запорожці були обурені тією пропозицією. Тоді весь Запорізький корпус, за винятком двох куренів полковника, з боями відходив у напрямку Бірзули, а отаман Волох з тими двома своїми куренями прибув залізницею.

Від отамана Волоха, який прибув на ст. Вапнярка, можна було всього сподіватись, а тому ген. Мишківський, переговоривши зі мною, казав мені зі станції Вапнярка, щоб при потребі можна було штабові проскочити з Вапнярки на ст. Вірзула. Та це виявилося зайвим й штаб без перешкод виїхав залізницею у напрямку на Бірзулу, під охороною бронепотягу.

Не заїжджаючи до ст. Бірзула, зупинилися ми на вузловій станції Слобідка. Від цієї станції йде залізнична вітка на м. Рибницю (на Дністрі). Задзвонив телефон: „Тут полковник Васильський. Прошу вжити заходів, щоб мій ешелон в складі підстаршинської школи і 2-х гармат у першу чергу пропустити на ст. Бірзула". Я пізнав голос мого колеги по чугуєвській воєнній школі (1902-1905 р.). Назвавши зі свого боку себе, я запевнив його, що його ешелон негайно буде пропущений. Так після 14 років зустрінулися ми знову на ст. Слобідка. Він, звичайно був дуже задоволений, що гобачив мене. На згаданій станції наш потяг стояв недовго. Виїхали далі до ст. Бірзула, місце розташування штабу південної групи.

Тут відбулася нарада начальника штабу східного фронту з командувачем південної групи та її начальником штабу, і з командним складом. Наслідком цієї наради, південна частина східного фронту та окрема південна група злилися в один і повстав південно-східний фронт. Командувачем новоствореного фронту став генштабу полковник Змієнко, а начальником штабу — генштабу полковник Мишківський. На цій нараді вирішено послати командира 8 кошу генерала Зелінського до Румінії, в м. Яси, де були представники Антанти, а то з метою допомоги нашому війську, а в разі потреби перепустити війська південно-східного фронту через Румунію, Галичину на з'єднання з нашими військами, що провадили збройну боротьбу з червоними московськими військами на Волині.

Як на станції Вапнярка завдав турбот отаман Волох, так на станції Бірзула отаман Божко, що очолював Запорозьку Січ. Ходили чутки, що отаман Божко хоче навести „порядки" на стан. Бірзула та деякого заарештувати. Про це довідався : командир Кінного полку, полк. Аркас (син відомого історика), й командир бронепотягу Годрило — й прийшли до штабу просити заарештувати отамана Божка ,а коли б Запорозька Січ стала в обороні свого отамана, то обеззброїти її. Та все обійшлося щасливо. Мишківський користався великим впливом ,а до того в районі Бірзули зібралися війська, які виразно були проти отаманів Волоха й Божка. Вони зрозуміли, що найкраще сидіти спокійно. Згодом отаман Волох був офіційно усунений від командування Запорозьким корпусом, а отаман Божко виконував накази.

Тим часом на фронті бої продовжувалися далі.

Штаб довідався, що антантські війська а саме: французькі , грецькі, румунські та одна польська дивізія з ген. Желінським на чолі, евакуються з півдня України, зокрема зі станції Роздільна, що була останньою вузловою станцією біля Одеси. Виїхавши, під охороною бронепотягу, на ст. Роздільна, штаб не застав там ні одного вояка антантських військ. Французи навантажилися на пароплави в Одесі й потім Чорним морем поплили до Франції. Можливо приспішило евакуацію те, що у французькій фльоті розпочалася деморалізація. З другого боку отаман Григор'єв на чолі п'ятнадцятитисячного відділу почав насідати на антантські війська. Цей відділ входив напочатку до війська Директорії. Начальником штабу в отамана Григор'єва був тоді Юрко Тютюнник. Згодом отаман Григор'єв перейшов на бік большевиків. Він так налякав антантські війська, що вони швидким темпом евакували район Роздільної і тим спричинили критичний стан для військ південно - східного фронту. Перед тим була загроза від червоних із півночі й сходу, а після евакуації з півдня України антантським військам повстала небезпека ще й з півдня, з боку Одеси. В додатку до цього деякі села недалеко румунського кордону, в районі Тирасполя підняли повстання в нашому запіллі проти військ Директорії, як, напр. — с. Плосківці. Ці села переважно були заселені москалями старовірами, що втекли з півночі ще за царських часів від переслідування за віру.

Відхід наших військ відбувався переважно потягами.

(Закінчення буде).

I. Світ

МОСКАЛІ Й АЛЯСКА

„У суботу, 4 липня ц. р. відбувся молебень з участю митроп. Леонтія та чисельного духовенства у Форті Русс, в Каліфорнії, куди колись прибули перші „русскі паломники".

Дісталася в наші руки новинка з Каліфорнії. Автор цієї новинки в приватному листі описує саму подію та місцевість, де він був перший раз. Церковка у Форті збудована з великих колод, має відкритий вівтар, а під всіма іконами англійські написи, „як в музеї", — жаліється автор листа. Народу зібралося досить багато, головним чином з Сан Франціско та околиць — москалі й малороси.

Богослуження правив митрополит Леонтій, до речі, — походженням з України, два єпископи та чисельні священики.

В будинку місцевого музею був улаштований базар з благодійними цілями. Серед предметів продажу були також ляльки — „хохлушки", що мали великий успіх серед покупців.

Ось вся новинка.

Але за цим є кілька важливих справ. Поперше москалі з Каліфорнії за всяку ціну хочуть змінити назву Форту-Русс — на Росс, як він називався з часів будови. Подруге, — твердиться, що він був збудований „паломниками" — претензія очевидно, на „перших пілігримів," що прибули до Америки з Европи. Але правда є та що форт був заснований москалями для того, щоб боронитись проти еспанців в Каліфорнії, а також, щоб закріпити за Москвою побережжя і створити тут „русскую Америку".

Дійсність змусила москалів продати Форт Росс за 35.000 ам. долярів у половині минулого століття. За цим продажем пішов далі й продаж самої Аляски — 80 березня 1867 р., через підписання окремого договору та за плату в розмірі 7,500,000 ам. долярів.

Цікава ще одна сторінка з подій того часу. Коли почалася російсько-кримська війна, „Русско-Американська компанія" та канадійська „Гудзон Бей компанія" договорилися, що концесія першої не сміє бути тереном воєнних дій. І дійсно, хоч французько-англійські ескадри плавали біля берегів Далекого Сходу, бували на Камчатці та в інших місцях, але вони не чіпали „володінь" Русско-Американської компанії, Аляски та ін.

По закінченні війни в Росії зрозуміли, що на випадок нової війни з Англією не вдасться удержати Аляску на невтральнім положенні. Тому, щоб не мати поблизу Сибіру англійських володінь, вирішено було продати Аляску З'єдиненим Державам Америки, які не уявляли тоді жадної загрози для майбутнього. Переговори в цій справі почалися в 1860 році.

Під час переговорів Петербург жадав, щоб усе Берінгове море було закрите для чужинецької плавби, бо воно, мовляв, є московське. Задовго перед тим, в 1821 р., московський уряд видав наказ про закриття для чужинецької торговлі всього побережжя Північної Америки, від Каліфорнії починаючи і аж до острова Уруп (Курильські острови), як московських володінь. Це рішення англійці та американці опротестували.

На це Дж. Адамс, тодішній секретар стейту, заявив: „Ми повинні триматися принципу, що американський континент не є більше европейською колонією".

У кінці минулого століття, під час переговорів між Вашингтоном, Лондоном та Петербургом у справі полювання на морського звіря „Сіуотер" трапилася інтересна подія. Стейт Департамент зажадав певних документів з архівів бувшої Русско-Американської компанії про Аляску. Відбір і переклад документів доручено було якомусь Ів. Петрову. Як потім виявилося Ів. Петров, перекладаючи ці документи, зфальшував їх на користь Москви.

Сторінки історії Аляски повні діяльности українських людей, а серед них зокрема шляхтича з м. Рильська — Григорія Шелехова та його жінки-красуні, які прибули на остров Кодіяк у 1784 р. Його адміністрування залишило прекрасні спогади у місцевого навелення. Після нього прийшов росіянин Баранов, людина жорстока й жадобна грошей. „Баранов був людина без серця, поганий християнин" — читаємо в „Історії місії Кодіяк", що її видав монастир на острові Валаам в 1894 р. До речі, місія на ост. Кодіяк була зорганізована і монастир збудований заходами Г. Шелехова.

Недавно в Совєтах вийшла книжка про Г. Шелехова, — „русского человека і администратора", хоч американські автори зокрема Гектор Чевіґні в своїй книзі „Загублена Імперія" пише про нього як про шляхтича з України.

Діяльність й життя українців на Алясці, зокрема таких, як о. Агапій Гончаренко та Г. Шелехов, заслуговують на старанне вивчення. Українці в Каліфорнії повинні щось зробити для вшанування їх пам'яті.

ВЛАСОВСЬКО-КЦАБІВСЬКИЙ ВЕЧІР

У неділю 2 серпня шість російських політичних організацій влаштували в невеликій залі Клюбу молоді (144-146 Блікер стріт) вечір, присвячений пам'яті Власова і справам Координаційного Центру.

Після традиційної панахиди, головний промовець п. Соловйов - Бобров, сказавши декілька теплих слів про власовський рух і його керівників, спинився на зусиллях створення Координаційного Центру. Доповідач недавно вернувся з Мюнхену, де брав участь в кцабівській акції, і російські групи доручили йому на цих зборах подати інформації, в якому стані перебуває Координаційний Центр. Всі його інформації крутилися навколо національного питання. Він повторював вже давно відомі, заяложені аргументи, дивувався, чому то росіян всі „націонал-шовіністи" ненавидять, а тим часом росіяни не відчувають ніякої ненависти до інших націй. Коли на вимогу Американського Комітету, заявив Соловйов-Бобров, почалися переговори з „націонал-шовіністами", дотеперішній Координаційний Центр розколовся на дві частини і почалося „ганебне тупцювання на місці".

Після доповіді посипалися запитання. Першою підвелася якась пані і в формі протесту поставила питання: „Скажіть, будь ласка, коли нарешті, нам (російській еміграції) Керенський дасть спокій?" Авдиторія вибухла гучними оплесками, що свідчать, який непопулярний серед російської еміграції їхній „главковерх" Керенський. Соловйов-Бобров відповів, що Керенський не є лідером Координаційного Центру, а лише приймає в ньому участь як представник своєї партії. Потім з перших рядів підвівся старий сивий чоловік і заявив: „Я маю двадцять два питання!" Авдиторія голосно розсміялася, а голова зборів розгубився, а потім дозволив поставити лише два питання. Сивий чоловік почав кричати, що йому затикають рота, і погодився поставити лише одне питання. Він його довго шукав у великому списку, але й воно десь загубилося під загальний сміх присутніх.

Справа перейшла до Американського Комітету. Отже, як виходить, повернувшись з Мюнхену, Соловйов - Бобров розмовляв з адміралом Стівенсом, але ця розмова не дала позитивних наслідків. Комітет відмовив у фінансуванні тих російських груп, які боряться за право бути законним КЦАБ-ом. Цей самозванний КЦАБ, заявив Стівенсонові, що він не дозволить робити на себе тиск. „Проживемо й без них!" — вигукував хтось у залі і його слова покрились оплесками. Хтось запропонував поза спиною Американського Комітету звернутись з протестом до американської громадськости. Доповідач відповів, що це буде зроблено.

Слікуюче питання звучало: „Марксисти чи ні члени тих політичних груп, що разом з Ніколаєвським створили суперницький центр?" — Соловйов-Бобров різними реплікам почав паплюжити тих „націоналів", з якими росіяни разом засідали в розваленому Координаційному Центрі. Сказав, що Авторханов — бувший секретар комуністичної партії на Північному Кавказі, що „проросійська" партія туркестанців складається лише з шести осіб, і так далі. На питання, хто ті націонали, що приїхали з Туреччини валити Координаційний Центр, Соловйов-Бобров назвав декілька прізвищ, серед них нащадка національного героя Кавказу Шаміля. Сказав, що ці люди ніколи не бачили і не знають своїх народів. Вони є турецькими громадянами і прибули до Мюнхену в супроводі представника турецького уряду, який пильнував, щоб їх ніхто не образив. Один „націонал" приїхав з дочкою, яка негайно ж закохалася в росіянинові, і батько погрожував убити дочку, якщо вона не покине об'єкт свого кохання.

Далі почалися виступи. Говорило коло десятка осіб. Лаяли Г. Шворца за його статтю в недільному (2 серпня) числі „Ню Йорк Таймсу" про розвал Координаційного Центру і про ультиматум Американського Комітету дев'ятьом політичним групам, основоположникам розваленого Координаційного Центру, що коли вони не замиряться, то Комітет відмовить їм в фінансовій допомозі. Словйов-Бобров твердив, що майже все в статті Шворца — неправда. Промовець Нікітін говорив, що трудність для російської еміграції полягає в тому, що сепаратисти мають сильну підтримку в багатьох урядах і лише чекають нагоди, щоб розвалити Росію. На доказ цього він витяг з кишені брошуру і вигукнув: „Ось тут про це все пише новооб'явлений сепаратист Доленко!" — Дуднін скаржився на „НРСлово" за те, що в день, коли відзначувано пам'ять Власова, цей часопис писав про його „роздуте п'яне обличчя". Всі знали, казав Дуднін, що Власов пив, але п'яним його ніхто не бачив.

Загальний тон вечора був песимістичний. В заключному слові Соловйов-Бобров так і сказав, що становище російської еміграції, складне і тяжке. Вона — не в наступі, а в обороні.

Цікаво, що на ці важливі збори з'явилося ледве 200-250 осіб, які навіть не досиділи до кінця. Це були переважно люди віком понад пятдесят. Ці й подібні збори свідчать, що російська еміграція є малочисельна, їй бракує доросту і тому їхні політичні партії складаються лише з 10-20 осіб. (Л Л)

Українські кандидати до Парляменту Канади

У федеральних виборах до канадійського парляменту, які відбудуться в понеділок, 10-го серпня ц. р., беруть участь також 10 українських кандидатів. Вони такі:

1) **Святослав Фроляк,** від партії прогресивних консерватистів, в Торонті, в окрузі Трініті, 2) **Михайло Старчевський** (Стар), консерватист, в окрузі Ошава, 3) **Іван Кирилюк,** консерватист, в окрузі північного Вінніпеґу, 4) **Михайло Гаврилюк,** консерватист, в окрузі Селкірк, Манітоба, 5) **А. Свобода'** консерватист, в окрузі Бетелфорд в Саскачевані, 6) **Антін Глинка** з партії „Суспільного Кредиту", в окрузі Вегревил в Альберті, 7) **Амврозій Головач** з партії „Суспільного Кредиту", в східньому Едмонтоні, Альберта, 8) **Іван Дікур,** з ліберальної партії, в окрузі Веґревил, Альберта, 9) **Володимир Біберович,** незалежний ліберал в окрузі Спринґфілд, Манітоба, 10) **Федір Заплітний** із партії ССФ, в окрузі Давфин, Манітоба.

Як бачимо, то 10 українських кандидатів кандидує в 9 округах. Найбільше кандидатів - українців виставила консервативна партія. Вперше українець кандидує в м. Торонто, одному з найчисленніших скупчень української громади в Канаді.

Проф. В. Біберович викладає у своїх виборчих летючках свою політичну плятформу, заявляючись в першій мірі за вдержання добробуту фармерів та їхню охорону перед знижкою цін. Він заявляється за низкою соціяльних реформ та будовою нових доріг. Виступає проти всіх проявів расової чи релігійної нетолеранції. У двох останніх своїх програмових гаслах — стверджує, що такі европейські народи, як Україна, Польща, східня Німеччина, Чехословаччина й інші країни за залізною завісою вимагають повної допомоги і піддержки від Канади, — та рішуче виступає проти всякого угодівства з Совєтською Москвою, визнання червоного уряду Китаю та примирного відношення до підривних елементів у Канаді.

Загалом 902 кандидати, затверджені офіційно 27 липня, змагаються за 265 посольських мандатів.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ Й ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шікаґо, Ілл.

ЧОЛОВІЧИЙ ХОР „СУРМА"

Місто Шікаґо має вже з передвоєнних часів дуже гарну традицію, якщо йде про український хоровий спів, коли то наші хори і українська пісня, попереджені небувалими успіхами капелі Кошиця, зуміли здобувати нагороди на конкурсах вокального мистецтва між багатьма першорядними хорами. Зокрема, були вони відомі у змаганнях великого часопису „Шікаґо Трибюн", коли то кількакротно українські хори з Шікаґо перемагали поважних американських суперників та займали часто перші місця.



Всередині диригент хору „СУРМА" — відомий диригент українських світських і церковних хорів в Україні і Німеччині — проф. Омелян Плешкевич; біля нього — члени Управи Хору.

Після останньої війни справа зорганізування репрезентаційного хору знову стала актуальною і дійсно з приїздом нових співацьких сил з еміграції є зв'язане оснування чоловічого хору в Шікаґо в 1948 році. В 1949 році закріплено цей хор на статуті і надано йому назву „Сурма". Першими диригентами були п. Василь Войтихівський для світського репертуару і п. Ігор Гуменюк для церковного.

З часом, коли хор став статутовим товариством, його провід перейняв п. Іван Задорожний, якому незабаром на зміну прийшов знову п. Ігор Гуменюк, що провадив цей хор до листопада 1949 р. Під час його диригентури хор „Сурма" мав дуже гарний успіх на „Ювилейній Виставі Залізниць" в Шікаґо. З черги диригентуру від нього перейняв д-р Мирон Федорів, що вів хор від грудня 1949 до 1951 р. Від цього часу по сьогодні стоїть на чолі Хору „Сурма" відомий диригент зі Львова, проф. Омелян Плешкевич.

Хто мав нагоду почути хор „Сурма" в Шікаґо, той може сміливо сказати, що українська пісня має в ньому не абиякого виконавця, що може вдноволити навіть чужу, вибагливу публіку, яка, вільна від патріотичного зворушення і сантиментального почуття єдности — холодно розцінює правдиві вальори хору. Зокрема, при нагоді виступів, розрахованих на ширшу публіку, останньо весною на телевізійній програмі, велика маса публіки мала змогу почути „Сурму" і мистецьке виконання української пісні.

Під цю пору „Сурма" начислює поверх 40 членів, які добровільно піднялися тяжкої і відповідальної праці над плеканням і репрезентацією української пісні.

Не треба згадувати, що „Сурма" бере участь у всіх імпрезах загальногромадського і культурного характеру у Шікаґо. Слід підкреслити громадську виробленість членів хору „Сурма", які свої виступи ніколи не ставлять у площині фінансовій.

Щораз більше цікавляться „Сурмою" американські музичні та громадські круги в Шікаґо і навіть поза ним. На осінньо-зимовий сезон закроюється кілька виступів „Сурми" перед американською публікою в Шікаґо ів сусідніх стейтах, як Індіяна, Висконсин і ін. Очевидно, це все залежить також від підготови відповідної програми, на яку не завжди дозволяє членам час, бож всі вони переважно тяжко працюють.

У цьому літньому сезоні хор „Сурма" підготовляється під спонзорством Дистрикт. Управи Парків до трьох літніх концертів під вільним небом. Управа Парків в Шікаґо має за собою такі поважні осяги, як блискуче аранжовані літні концерти оперової та оперетковової музики в Ґрент Парку, на яких з-посеред диригентів вибивається на перше місце наш земляк Микола Малько, що його зачислюють до чотирьох найкращих диригентів світу. Його концерти в Ґрент Парку притяагають 20,000 — 30,000-тисячну публіку.

Цьогорічні літні концерти хору „Сурма" заарaнжовані Дистриктовою Управою Парків в Шікаґо, відбуватимуться в слідуючому порядку:

11 серпня Концерт в Ґарфілд Парку при 100 Н. Сентрал Парк Евню, при співучасті відомого соліста-баритона Івана Рудавського. 12 серпня — Концерт в Індепенденс Парку при 3945 Н. Спрінґфілд Евню, при співучасті групи українських народних танків Миколи Осовського та вкінці 13 серпня концерт у Гемилтон Парку при 72-й і Нормаль Ст., також з групою М. Осовського, яка танцюватиме українські народні танки „Козачок", Дунаївка", „Кужіль" та „Подолянка".

У програму пісень „Сурми" входять українські народні пісні та композиції М. Леонтовича, М. Лисенка, Д. Котка, М. Гнатишина і ін. Початок усіх трьох концертів в годині 8-ій вечором.

Треба сподіватися, що вого роду концерти, вперше з чисто українською програмою, аранжовані і поручувані поважною інституцією шікаґовської Метрополії — як у цьому випадку Програмовою Комісією Дистриктової Управи Парків Шікаґо, зложеною з музичних фахівців — стрінуться з повною прихильністю і підтримкою не тільки української, але й іншої публіки, так, щоб ця ініціятива не завмерла на першій спробі цього року, але була продовжувана рік-річно. Це ж бо не тільки концерти для публіки, що шукає після повного труду відпочинку у парках, але популяризація української пісні і танку у якнайширших масах населення та здобуття американської публіки для імпрез з українською тематикою. **Н.**

Вам не можливо обійтись без забезпечення, а найкраще і найпевніше забезпечення дасть Вам Український Народний Союз!

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою)

„ДРУЖБА З ВЕЛИКИМ РОСІЙСЬКИМ НАРОДОМ — НЕЗЛАМНА"

Таке сказав О. Корнійчук на вічу робітників і працівників Київського машинобудівельного заводу. Корнійчук говорив уже після того, як Маленков усунув Лаврентія Берію за те, що той нагнав був Мельнікова за його русифікаційний курс на західніх українських землях. Корнійчук мусів говорити про „тричі проклятого зрадника Берію, ворога партії, народу і Радянської України". Важко зрозуміти цю чудасію: Берія, нібито прихильник України, боронить її перед обмосковленням, а тут виступає „заступник голови Ради міністрів УРСР тов. Корнійчук" і називає „зрадником" України не Мельнікова, а самого Берію. Що робити присутнім на вічу людям в таких обставинах? Вони „в єдиному пориві, гучними, тривалими оплесками висловлюють глибоке задоволення рішенням Пленуму ЦК КПРС". Пізніше промовляли ще й інші промовці, між ними й тов. Пономаренко, який на приказ згори заявив, що „непорушна, нерозривна наша дружба з великим російським народом, з усіма народами нашої соціялістичної батьківщини". Палкими оплесками присутні ухвалили резолюцію, в якій „гаряче вітали заходи партії і уряду по знешкодженню ворожих плянів Берії".

„АНТИКОМБАЙНОВІ НАСТРОЇ"

Такі „антикомбайнові настрої" панують у Чернівецькій області. „Хліба вистигли, зерно з колосків вимолочується добре. В цей же час в колгоспі ім. Кірова комбайни стоять без діла не менш як 2—3 дні, бо голова колгоспу тов. Сокуренко не дозволяє провадити збирання хліба комбайнами. Теж саме діється і в артілі ім. Леніна. Антикомбайнові настрої — поширене явище в Кіцманському районі. Якщо 9 липня в колгоспах району було скошено 700 га колоскових культур, то комбайнами було зібрано тільки 16 га. Майже всі комбайни стоять у загінках і не працюють, хоч хліб цілком вистиг для збирання". Загалом „в області не почувається тривоги за долю врожаю. Використання комбайнів та інших механічних пристосувань пущено на самоплив". Але чому люди не хочуть послуговуватися машинами, а волють працювати руками — про це ни пише дописувач „РУ", М. Гурин.

„ОПЕРАТИВНІШЕ КЕРУВАТИ ЗБИРАЛЬНИМИ РОБОТАМИ НА КІРОГРАДЩИНІ"

„На Кіроградщині жнива. Хліб збирають уже всі колгоспи. Але „значна частина районів області неприпустимо відстає з сінозбиранням і силосуванням кормів. Далеко не все зробили у підготовці до приймання хліба заготівельні організації області. Особливо відстає будівництво нових і ремонт старих зерносховищ. Досить сказати, що з 13 великих зерносховищ, запланованих до ремонту, підготовлена до приймання зерна нового врожаю лише половина". На це нарікає в „РУ" дописувач Ів. Клименко, бо „жнива і здача хліба державі — серйозний іспит для партійних, радянських, сільськогосподарських і заготівельних організацій". Стільки організацій, а в жадної нема охоти працювати для держави.

ВСЯЧИНА

ДОЧКА АДМІРАЛА НІМІЦА ВСТУПАЄ ДО МОНАСТИРЯ

21-річна дочка адмірала фльоти Честера В. Німіца, панна Мері Менсон Німіц, хоче вступити до Домініканського монастиря в Сан Рафаель, щоб стати католицькою черницею. Вона покінчила Стендфордський університет, студіюючи біологію.

ЛЮНАТИКИ В НЮ ЙОРКУ

Один нюйоркський психолог твердить, що в Ню Йорку живуть сотки люнатиків, які вночі зриваються зо сну та мандрують у сні по небезпечних місцях. Одна жінка в Бруклині в люнатичному сні вийшла на вулицю та зміновала опону від авта. Поліційні звіти твердять, що багато самовбивств трапляється під час такої люнатичної мандрівки, коли люнатики сплять у готелях, та виходять на вікна, звідки падають на землю та вбиваються. Цей психолог каже, що не вільно насильно будити люнатиків, тільки треба їх завести до ліжка і що тільки тоді легко розбуджувати. Коли криком збудиться люнатика, то він може захворіти через пошкодження його центральної нервової системи. Щоб перешкодити люнатикам вставати під час сну з ліжка, треба положити на підлогу коло ліжка мокрий хідник, і то з обох боків. Тоді люнатик негайно збудиться і не полізе на небезпечні місця, з яких міг би впасти та вбитися або покалічитися.

ПТАХ НЕНАЖЕРА

Маленький птах кропив'янка належить до найбільших ненажер. Ця обжера з'їдає денно 1,700 хробачків та всяких комах, які нищать дерева, і в той спосіб хоронить дерева перед шкідниками. В околицях, де вистріляли були птахів, не могли розвиватися овочеві дерева, а також почали занікати ліси.

ВАКАЦІЇ ДЛЯ ЗЛОЧИНЦІВ

Англійське міністерство внутрішніх справ повідомляє, що практика давати відпустки в'язням показалася успішна, і її будуть продовжувати. Дають відпустки з в'язниці тільки тим в'язням, які на те заслуговують доброю поведінкою під час побуту в в'язниці.

ЗБИРАЮТЬ ДОТЕПИ, ЯКІ ЧИТАТИМУТЬ ЧЕРЕЗ СТО РОКІВ

Гумористичне Товариство в Британській Колумбії в Канаді почало збирати дотепи визначних політиків, які після закінчення збірки віддадуть до музею з дописком, що коверту можна буде відчинити 30 червня 2,053 року. В той спосіб хочуть знати, які дотепи будуть цікаві через сто років. Автор цього проєкту Джан Пост звернувся з проханням післати дотепи й до президента Айзенгавера, прем'єра Черчила, Георгія Маленкова, посадника міста Венкувер та інших канадійських політиків. Між цими дотепами вже находяться такі. Портовий робітник про свою жінку: Вона належить до того роду жінок, що матиме останнє слово з відгомоном (луною). Громадянин: Кошти прожитку в Канаді 1953 року виносять ввесь заробіток і ще 10%.

СОБАКА ВРЯТУВАЛА ПЕРЕД АВТОВОЮ КАТАСТРОФОЮ

Антоні Поліно йшов на прохід із своєю дружиною та собакою Бароном. Вони не бачили, що зближалося до них авто, але Барон його зачув і кинувся між авто та своїх панів, рятуючи їх перед катастрофою, хоч сам при тому був покалічений.

ЛІЧИЛЬНИКИ ЛОВИТИМУТЬ ШАХРАЇВ В НЮЙОРКСЬКИХ ПІДЗЕМКАХ

В нюйоркських підземках платиться тепер за їзду металевими значками (токенами), і багато пасажирів вкидає до лічильників, що стоять при турнікетах (терстайлах) значки до гри або інші фальшиві значки, які не мають жадної вартости. Щоб цьому запобігти, Управа Транспорту думає переобудувати автоматичні лічильники в той спосіб, щоб вони нищили всі фальшиві значки, які хтоне-будь вкине до лічильника, і одночасно давали знак дзвінком, що пасажир шахрує. Кожного дня кілька тисяч цих фальшивих значків дістається до каси Управи Транспорту.

ДОСЛІДИ КОСМІЧНИХ ПРОМЕНІВ

Вашингтон. — Учені, що працюють в цивільних і військових установах, спільно розпочали широко закроєні досліди космічних променів. Космічні промені, що пролітають всесвіт, мають величезне значення для вияснення різних питань, особливо в ділянці магнетизму. Теперішні досліди провадяться на далекій півночі, при чому особлива увага дослідників буде звернена на обшир т. зв. геомагнетичного бігуна, що знаходиться в східній Гренляндії недалеко затоки Смита. Досліди провадяться за допомогою ракет, які випускають з льодолома „Стетен Айлен". Перша ракета, випущена біля острова Резолюшен, осягнула шістдесят миль височини й „схопила" космічні промені. Увесь плян, що має умовну назву „Мушпар" матиме велике значення для оборони північної Америки.

на ця сім стіп завдовшки, і не тільки кусає, але ще має в своїму хвості отруту, яку випускає, коли її хто турбує. Вона належить до тих нечисленних гадюк, що виявляють свою агресивність навіть тоді, коли їх ніхто не провокує.

ЛІКУЮТЬ СЛОНА ПСИХОАНАЛІЗОЮ

Міська Рада Йоганесбургу в Південній Африці вирішила піддати слона на психоаналітичне лікування до спеціалістів-психіятрів, бо цей слон не може стерпіти дітей. Шість місяців тому слон Нова віз кілька дітей, і під час того настрашився картки часописного паперу, яка впала була йому під ноги. Слон коштує $5,600, і треба б його вилікувати, щоб він міг далі працювати: за оплату возити дітей у міському парку.

ПОМЕРЛА НАЙСТАРША ЖІНКА СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ

В місцевості Норт Берґені, Н. Дж., померла найстарша жінка цього стейту панна Мері МекДоналд. Померла тому, що 2 червня зломала стегно під час нещасливого упадку. Вона народилася в Ірляндії, 6-річною дівчиною приїхала до Канади, а від 12 року життя пробувала в ЗДА. Вона не виходила заміж, більшість свого життя була господинею в різних членів своєї родини. Мері МекДоналд була вже дороспа панна, коли Абрагама Линколна вибрали президентом Америки.

ЗЛОВЛЕНА ГАДЮКА 8 ТИЖНІВ НЕ ХОЧЕ ЇСТИ

Торговець дикими тваринами в Пеєру має клопіт із зловленою гадюкою, яку місцеві індіяни називають „шушупі", бо вона вже 8 тижнів не хоче приймати жадних харчів. Він давав їй їсти живих голубів, щурів, жаби, миші, а також молоко й яйця, щоб утримати її при житті, бо хоче цю гадюку продати до зоопарку в ЗДА. Пан Ричард Верді просив поради в фахівців у ЗДА, в який спосіб кормити цю гадюку. Во-

ДАРОМ П'ЮТЬ ПИВО, КОЛИ ТЕМПЕРАТУРА ПІДНОСИТЬСЯ ДО 95 СТ.

Робітники не нарікають на спеку, бо власник фабрики апаратів у Індіянополіс пообіцяв їм, що зможуть пити даром пиво, коли тільки температура піднесеться понад 95 ступенів. Досі вже 98% із усіх 700 робітників користали з цього призвілею.

Подаємо до відома, що оголошення величини 1 інча через 1 колонку виносить $1.40. Проситься належитість (відповідно до величини огол.) пересилати разом з текстом.

Адм. „Свободи".

Д-р М. Айзенгавер стверджує розвиток і говорить про потреби Південної Америки

Вашингтон. — Брат президента, д-р Мілтон Айзенгавер, що відбув недавно подорож по країнах Латинської Америки, виступив у вівторок у телевізійній передачі з розповіддю про свої враження з цієї подорожі. Д-р Айзенгавер проїхав 20,000 миль по різних країнах Латинської Америки, при чому мав нагоду побачитись з багатьма діячами цих країн і приглянутися до життя й потреб населення. — Д-р Айзенгавер стверджує, що Південна Америка йде шляхом величезних цивілізаційних і економічних змін, і порівнює швидкість цих змін до подій, які відбувалися на обширах ЗДА в минулому столітті. Зокрема, помітне раптове зростання промислу, який потребує найрізноманітніших засобів комунікації. Подібні ж зміни помічаються в сільському господарстві, яке виразно залишає давні примітивні форми і переходить до модерних, пов'язаних з уживанням машин. Но це вимагає великого капіталовкладення, чого не можуть собі належно дозволити країни Південної Америки. — Ото ж обіг доляра і приплив капіталів із ЗДА становлять пекучу потребу цих країн. Тому дехто з південних американців виявляв у розмові з д-ром Айзенгавером здивування, що ЗДА вкладають великі суми для розвитку країн Европи та Сходу, а не звертають належної уваги на вимоги сусідніх країн. У розмовах висланникові Білого Дому доводилось виясняювати потребу допомоги насамперед країнам, знищеним війною, та країнам, які зможуть становити заборолю вільного світу перед комунізмом. Ця оборона сягає значно далі поза країни, яким дається допомога, і торкається також американського континенту. Д-р Айзенгавер виявився прихильником тісних взаємин з Південною Америкою. Цим взаємовідносинам, на його думку, допоможе, зокрема, постійна виміна студентів, вчителів і робітників. Пізнання ЗДА обмежить просякання комуністичних впливів у країнах, які йдуть шляхом поступу, дбаючи про здоров'я населення, поширюючи його освіту тощо. Для добросусідських взаємин між ЗДА і цими країнами велике значення мають книгозбірні ЗДА, що з них охоче користає місцеве населення.

Книжка Берії — „повна ганебних помилок"

Москва. — Третій секретар комуністичної партії Грузії, Чкіквадзе, заатакував гостро книжку Берії, що її він видав у половині 30-тих років. У цій книжечці п. з. „Історія большевицької організації на Закавказзі" Берія славив Сталіна, як промотора комуністичного руху на Кавказі. Від часу появи тієї книжечки вона належала до основних „канонів" офіційної комуністичної віри в Совєтах. Тепер згаданий комуністичний достойник назвав ту книжечку „антимарксистським твором" „повним ганебних помилок". Здогадуються, що ця атака може довести до ступневого поменшування ролі самого Сталіна в історії комуністичної партії і СССР.

Жиди домагаються дозволу на виїзд з СССР

Женева. — Світовий Жидівський Конгрес, який радив в Женеві під проводом урядуючого президента д-ра Наума Гольдмана, звернувся з закликом до урядів СССР та його сателітських держав, щоб вони дозволили місцевим жидам виемігрувати до Ізраїлю. Гольдман підкреслив, що в тих комуністичних країнах жиди не мають найменших зорганізованих клітин, навіть віроісповідного характеру, у чому жиди — мовляв — з упослідженні в порівнянні з іншими національними групами. Гольдман звернув увагу, що Ізраїль — це єдина у світі держава, що її землянки в 99 відсотках живуть поза країнами рідної держави. На Жидівському Конгресі знову виринула проблема, щоб не утотожнювати Ізраїлю з жидами, які є громадянами інших держав та хочуть тільки помагати Ізраїлеві морально і матеріяльно.

Гватемальська армія не піддається комуністичним впливам

Кореспондент нюйоркського щоденника „Ню Йорк Таймс" ділиться своїми спостереженнями, зробленими під час недавнього перебування в Гватемалі — найбільш опанованій комуністичними впливами країні Латинської Америки. Урядові, партійні і громадські установи у великій мірі знаходяться там під впливами комуністів, що охоллоджує взаємовідносини між представниками ЗДА і місцевими чинниками. Цього не помічається у відношеннях між військовими представниками ЗДА і представниками ґватемальської армії, де панує дійсна сердечність. Зусилля комуністів поширити свої впливи на армію, зокрема на старшинський корпус, не дали успіху й збройна сила Гватемалі може стати чинником, який не допустить до тріюмфу комуністів у цій країні.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

PHOENIXVILLE, PA. — The regular monthly meeting of St. Peter & Paul, Branch 321 U.N.A., will be held Sunday, Aug. 9, in the Parish Hall at 1 o'clock. The committee asks that all members be present because there are very important matters to be discussed. — F. Ciuch, Pres.; D. Bilyk, Treas.; D. Chuck, Sec'y.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. — Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка, від. 349, відбудуться 9. серпня о год. 2. в домі Лісного. Просимо членів прийти, вплатити свої вкладки й вплатити дітей. — І. Шегера, пр.; Д. Фидина, кас.; М. Лісний, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Любов", від. 45, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 9. серпня, від год. 12. до 2. по пол. Просимо членів прийти та вирівняти залеглі вкладки, щоб не було потреби нікого суспендувати. — Уряд.

ЮТИКА, Н. Й. — Бр. св. Апп. Петра й Павла, від. 483, повідомляє, що місячні збори відбудуться 8. серпня, у суботу, о год. 7:30 увечорі, в парафіяльній залі при 209 Front St. Просимо всіх членів прийти на збори і заплатити свої вкладки, щоб не бути суспендованим. — Фалінський, предс.; Камінський, секр.; Мотиль, кас.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Т-во ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. серпня в Українськім Осередку (2965 Карпентер) о 1. год. по пол. Буде виріпнення товариської фотографії, щоб подати до Союзового Альманаху. Просимося довгуючих платити на час. Хто змінив мешкання повинен повідомити секретаря. Взаємо тепер помер член, то лише з англ. газети ми довідались, де він мешкав. Хто має діти або знаймих просимо привести на збори, а ми запишемо до Союзу. Не маємо чекш дивиденди. — С. Хомяк.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. У. Н. Союзу, від. 292, повідомляє членів, що платити місячні вкладки, щоб прийшли в суботу, 8. серпня, о год. 6. вечорі до Народного Дому (4655 Martin) і заплатили. Секретар не є в стані що місяця їздити по хатах, тож прийдіть самі. — В. Діден, пр.; М. Гузиляк, кас.; П. Кізел, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Мир", від. 324, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 8. серпня о год. 8. вечорі. Просимо всіх членів прибути на ці збори, вирівняти залеглі вкладки і отримати чеки-дивіденду. — А. Гороховський, пр.; Н. Вурак, кас.; І. Струк, секр.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в одну ідейну спільноту та поставила її на службу нашим краям та нашому поневоленому українському народові!

Посмертні Згадки

ГРИБИНЯК ІЛІЯ, довголітній член Б-ва св. Апп. Петра й Павла, від. 483 У. Н. Союзу в Ютика, Н. Й., помер 26. липня 1953 р. При смерти мав 71 літ. До У.Н.Союзу вступив 1916 р. Полишив в смутку жену Теклю, трьох синів: Івана, Йосифа й Михайла, дві невістки і одну внуку. Похорон відбувся 30. липня до укр. правосл. церкви св. Апп. Петра й Павла, а потім на цвинтар у Whitesboro. — В. И. П.!
Романів, рек. секр.

СТЕФАН МАКСИМІВ, член від. 192 У. Н. Союзу (Запорозька Січ), помер 1. серпня 1953 р., проживши 49 років. Походив зі села Острів, пов. Камінка Струмілова, Зах. Україна. Залишив у смутку жену і 3 дочки. Був добрим членом 1 дяком у церкві. Похорон відбувся 4. серпня з укр. церкви. — В. И. П.!
М. Політило, секр.

НЕ БУДЬТЕ ХУДОРЛЯВІ! ПЛЯН ЯК ЗИСКАТИ НА ВАЗІ В КІЛЬКОХ ТИЖНЯХ

Хотіли б ви прикрасити свою худу й тонку фігуру приємними фунтами мускулів? Коли ви, подібно як тисячі інших, не маєте потрібної ваги з приводу браку апетиту або з дієтичних привичок, то ваша мрія зможе здійснитися в кількох тижнях. Чудодійна нова RED VITAMIN B 12, яку тепер можна набути разом із B1, B2 FOLIC ACID-ом та з 7 іншими вітамінами і мінералами, — збудже ваш апетит та доповнює вашу дієту. Ви можете почати відразу цей спосіб, щоб теж підвищити вашу вагу, а він здивує вас. Звертайтеся за TYNOL FORMULA, який містить усі вище згадані вітаміни в одній таблеті, яку легко проковтнути. Заживайте одну таблетку після кожної їжі, а вона має надзвичайні кальорії. Збільшуйте кальорії, заживаючи таблетки продовж протягом одного місяця.

Люди з нормальним здоров'ям, згідно з цим пляном, швидко прибувають на вазі. І ви будете здивовані, коли побачите, як наша фігура виповнюється, коли фунти прибувають. Найкраще, як ви замовите собі TYNOL FORMULA поштою, вислаючи чі виряди до TYNOL Co., DEPT. 56, — BOX 321, — CROTON on HUDSON, N. Y., з гарантією, що вам звернеться гроші, коли ви не будете вдоволені.

Не висилайте грошей, тільки заплатіть поштареві $3.75 і поштову оплату C.O.D. коли дістанете пакунок. Випробовуйте цей плян протягом одного місяця, і коли не будете вдоволені з прибуття ваги, зверніть порожній збанчок TYNOL-ю з домаганням звороту грошей.

Name ....

Address ....

ПОДЯКА

Волею Всевишнього відійшов від нас 21 липня ц. р. наш найдорожчий муж, батько і дідусь

Д-р ЮРІЙ КНЯЖИНСЬКИЙ

Цією дорогою складаємо подяку Всечеснішому Духовенству: о. парохові В. Лотовичеві, о. Ю. Паздрієві, о. Маркові Гілеві, о. Юрієві Гнатишакові та о. Миколі Баранецькому за похоронні відправи; о. М. Гілеві та о. М. Баранецькому за зворушливі прощальні промови. Сердечно дякуємо всім Друзям і Знайомим Помершого за розраду, поміч і потіху в важкому горі, за прислані квіти, пожертви на Служби Божі і вислови співчуття.

Зокрема дякуємо: Паніству: Д-р В. Білозорам, Я. Костишинам, М. Цьолкам і А. Малюцам, панам: С. Явній, В. Котик, Е. Угорчак, панові С. Максим'якові, Товариству „Самопоміч", та всім тим, що відпровадили Покійного на місце вічного спочинку.

Горем прибиті:
Дружина Олександра Княжинська
Дочка Дарія Княжинська-Семеген
Зять Володимир Семеген
Внук Ярослав Семеген

ТАРЗАН, ч. 3121. Мертва зна хідка.



Джеррі Джером раптом затримався на краю галявини, з зацікавленням спостерігаючи мале шатро. Тоді, давши рухом знак своїм компаньйонам, зблизився до напівзруйнованого шатра.



Він вкоротці затримався, коли натрапив на мертве покалічене тіло тубільця.



— Це людина з ютенгів, бване! — сказав тубілець. — Це діло леопардів людей.